

ՅԻ ՆՈՐԱ, ԵՒ ԱՅՏՔ. — Օդ քաղաքին ցրտադին է յոյժ 'ի ձմեռան, և ցրտութեանդ պատճառ զբարձրութիւն գաւառին ասեն, զոր թէպէտ և բնակն ոչ զգայ, այլ օտարն որ 'ի Բիւթանացւոց գաւառէն այսր եկաւորի, միշտ ընդ զառիվերս լե-
րանց երթեալ հասանէ: Ի հիւանդութեանց աչացաւ բազում է 'ի քաղաքին մօ-
նաւանդ 'ի կանայս և յօրիորդս և պատճառ ակտիդ ասեն զցոլացումն արեւուն
յամարան յապառաժ լերինս, որ սպիտակք են և դիւրափշուրք, և 'ի հողմոյ և 'ի
մրրկէ 'ի փոշի լուծանին. և յերաշտութեան՝ ամենայն ճանապարհք որ ընդ լե-
րանցամէջն թզաչափ 'ի վեր փոշի են իջեալ 'ի լերանց անտի:

ՋՈՒՐՑՆ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Կուտինայի ջուրցն առատութիւն և պատուակա-
նութիւն համբաւեալ է և չկարէ ոք գովել որպէս արժանն է. թեթեւ, ակտորժա,
համ, մաքուր, առողջարար և ցուրտ՝ ևս և յամառնային ժամանակի. մինչ զի
կարօտեալն և տանջեալն յանպիտանութենէ ջուրց Բիւթանացւոց գաւառին աս-
տանօր գողցես ոգի առեալ կենդանանայ: Գլխաւորք յաղբերականց են Աշփու-
նար ժամ և կէս հեռի 'ի քաղաքէն, քաջ մարսողական, և մաքրութիւնն այնպի-
սի՝ մինչև թուել զամենայն խիճս յատակին. բխէ 'ի ներքոյ քարանց 50 տրամա-
չափ՝ թանձրութեամբ: — Ազառ յայլ և այլ ականց բլխեալ 4 օդդա թանձրու-
թեամբ, կիսով ժամաւ հեռի 'ի քաղաքէն: — Եօնձա փունարը 50 տրամաչափ,
և է անընդմիջաբար արտաքոյ քաղաքին: — Չոքոչը չէլմէ 'ի թիկանց բերդին 'ի
վերայ ճանապարհի Սուլդան պաղը պարտիզին, առողջարար հիւանդաց: — Քեօ-
վէքէ, կէս ժամ հեռի 'ի քաղաքէն բխեալ 'ի ներքուստ քարանց: — Կոննտոշվի-
քան բխեալ 'ի ներքուստ քարանց յերից և 'ի չորից ականց վճիտ և ցուրտ: — Ը-
լըձա կամ Գզըլձա հաւաւ չէլմէսի. առ որ մերձ է միով քառորդաւ և այլ ջուր
իւնձիրի ասացեալ: — Օլոնձաք, հեռի 'ի նոյն Ըլըձայէ քառորդ մի: — Էլմալը
փոննարնոյնաչափ հեռաւորութեամբ 15 տրամաչափ: — Աւրլխաւ. հինգ վայր-
կենիւ հեռի 'ի նոյն Ըլըձայէ. ելանէ իբր 'ի տան ականց 'ի փոքր վայրէ 'ի քա-
րանց, յորոց ոմանք ջերմ են և այլք ցուրտ, որք խառնին ապա 'ի մի աւազան
բարեխառնեալ անդ: — Չաքալ չէլմէ և Ուլոն ձաւի սոչոն 'ի քաղաքին և այլք:

Մ Ի Զ Ա Տ Ք

Է

Բնագոյումն առաջնորդ միջատաց:

Յանկարծ՝ ընկերս, խլուրդն ուր է,
կանչեց:

Դարձուցի աշուրներս նայեցայ. բայց
քարէն 'ի զատ, որուն վրայ պառկեցու-

ցած էինք, ուրիշ բան չտեսայ: Երեւա-
կայեցէք զարմանքնիս. կարծէինք որ
կենդանին արեգական ջերմութեամբը
ոգի ստացած, յարութիւն առեր էր,
ու աճապարեր էր իրեն ստորերկրեայ
բնակարանը ամփոփուելու: Ուրիշ մեկ-
նութիւն չէինք կրնար տալ իրեն:

Ոտք ելանք որ իբր մօտանց ստու-
գենք. ի՞նչպէս զարմացանք երբոր քա-
րէն չորս հինգ քայլ հեռու տեսանք

1. Սովորական ոճ է կողմանց. Ասիոյ 'ի բացա-
տրել զյորդութիւն և զնուազութիւն ջուրց աղբե-
րացն, իմանալ զխողովակ կամ զուղղաձիգ ծորակ

աղբեր, ընդ որ անցանիցէ ճշգիւ կապարեայ գունտ
որոյ ծանրութիւնն իցէ 50 տրամաչափ. ըստ նմին
իմանալի է և զայլ տրամաչափս:

զայն նոյնպէս կոնքկի վրայ պառկած : Ո՛վ արդեօք տարեր էր հոն , չէինք կըրնար գուշակել : Բայց ուշադրութեամբ նայելով տեսանք որ հետզհետէ կը շարժէր առաջ կ'երթար . ծածուկ մէկ զօրութիւն մը կը մղէր զայն առանց անոր անդամներուն շարժումը մը հաղորդելու : Բայց մէյ մ'ալ յանկարծ կանկ առաւ , կեցաւ : Նայեցանք , տեսանք որ տնկի մը արմատները անոր ճամբան կ'արգիլէին :

Նոյն միջոցին գիշաթաղ մը խլուրդին մարմնոյն տակէն , ինչպէս գետնին մէջէն , ելաւ կանգնուեցաւ : Դիտեց , նայեցաւ , ինչ էր որ ճամբուն արգելք կ'ըլլար . ու նորէն աներևոյթ եղաւ : Բայց անմիջապէս նորէն երեցաւ իրեն միւս ընկերներովը . իրեն բողկուկներովը իւրաքանչիւրին բողկուկները շօշափեց , ու նորէն ամէնն ալ խլուրդին տակը աներևոյթ եղան : Յուղարկաւորութիւնը սկսաւ շարժիլ . տնկին արմատին քովէն վարպետութեամբ քերելով իրեն ճամբան շարունակեց , մինչև հասաւ թփի մը չքին տակ , ուր տեղ հողը կակուղ ու քիչ մը թաց էր : Հոն կանկ առաւ , ու ալ շարժումը մը չտեսանք վրան :

Տասը վայրկեան գրեթէ անցեր էր ու ձանձրացած կ'ուզէինք ելլել տեսնել , թէ ինչ պատճառի համար գիշաթաղները իրենց որսը թողուցեր զացեր էին , յետ այնչափ աշխատանք քրտինք թափելէն , մինչև այն կէտը հասցընելու համար . երբ տեսանք որ խլուրդին մարմնոյն երկու կողմէն բարակ փոշի մը կ'ելլէր : Զգուշութեամբ մօտեցանք քիչ մը առաջ որ աւելի որոշ տեսնանք . կը վախնայինք որ չըլլայ թէ մեզմէ խորտին ու փախչին . բայց անանկ զբաղած էին իրենց գործողութեանը հետ , որ եթէ իրական վտանգ մ'ալ իրենց սպառնար , չէին կրնար զգալ : Խլուրդին մարմնոյն տակը մտած , մէկ մը իրենց գլխովը զայն կը վերցընէին , մէկ մ'ալ իրենց առջևի թաթիկներովը հողը կը փորէին ու դուրս կը հանէին : Թաթիկներնուն ալ վերջի մասը լայն ու յետոյ

սուր ծայրերով վերջացած , անանկ յարմար են ասանկ գործողութեան մը , որ թէ բրիչի և թէ թիակի տեղ կը ծառայեն : Մերթ առջևի կողմէն և մերթ ետևի կողմէն խլուրդը վերցնելով , տակը կը փորէին , անանկ որ դիակը հետզհետէ գետինը կը թաղուէր :

Եթէ արգելք մը ելլէր որ փոսը փորելուն խափան ըլլար , միշտ գիշաթաղ մը փորողները կը թողուր դուրս կ'ելլէր , կը նայէր , ինչ էր որ գործողութեան արգելք կ'ըլլար : Մէկ նայուածք մը միայն բաւական էր հասկընալու արգելքը , ու շուտ մը առանց երկայն մը տածելու դարմանը կը տանէր : Փորողներուն գլուխը անցած , եթէ մանր քար մ'էր որ արգելք ըլլար , կամ թէ տնկի մը արմատը , շուտ մը կը կտրուէր ու փոսէն հեռու կը տարուէր կը ձգուէր : Աշխուժութիւն մը , գործունէութիւն մը միայն կը տեսնուէր . ամենեին մէկու մը վրայ ծուլութեան կամ թուլութեան նշան մը չէր երևնար . ամէնքը միաբան հասարակաց գործողութեանը ջանքով կ'աշխատէին : Երեք ժամ էր որ կ'աշխատէին , և սակայն իրենց եռանդը չէր նուազէր . դիակը միակերպ գետնին տակը կ'իջնար :

Վերջապէս այնչափ ինչաւ , որ ալ փոսին եզերքը կէս թաշափ վեր մնաց : Այն ատեն պէտք էր տեսնալ մեռելաթաղները . հասկցեր էին որ ալ աշխատութիւնը լմնցուցած՝ վարձքը կը մնար միայն առնուլ . ուստի խլուրդին փորուն վրայ ժողոված , հազար ու մէկ այլանդակ շարժումներ կ'ընէին . կը ցատկէին , կը պարէին , խենդի՝ գինովի պէս կը շարժէին :

Բայց յանկարծ , ինչպէս իրենց գլխաւորին մէկ նշանին հնազանդելով , ամէնը լռեցին , թևերնին ամփոփեցին , ու լռիկ մնջիկ նորէն գործողութեան ընկան : Դիակը ծածկեցին , փոսը հողով լեցնելով . և անանկ արագութեամբ ու խնամքով ըրին այդ գործողութիւնը , որ յետ անոնց թռչելը կամ խոտերուն տակը ծածկուիլը տեսնելնուա , աչքերնիս փոսին վրայ տարինք , ու հագիւ թէ

կրցանք ճանչնալ այն տեղը ուր խլուրդի մը դիակը կը ծածկուէր: Երթալնէն առաջ թաց գետնին վրայ չորկեկ փոշի մը ցաներ էին, ու տեղ տեղ ալ խոտի կտորներ ցրցըքնելով փոսին տեղը անհետ, անգտանելի ըրեր էին: Իսկ այն հողի կոյտը որ կը մնար ու կընար գուշակ ըլլալ ուրիշ միջատաց կամ ագռաւներու որ նոյն տեղը կենդանական գէշ մը կար, եօթը ութը քայլ հեռու տարեր տաղին անդին ցրուեր էին, անանկ որ ամենակտրիճ պահապան մ'ալ անկարելի էր որ եղածն իմանար:

Այս գէպքը մեզի շատ անգամ նիւթ տուաւ խորհրդածութեան: Ատանկ գործողութիւն ընողներն ողորմելի միջատք էին. էակք՝ որ ոչ ալ գիտէին և ոչ ձախ. ուր մնաց թէ ապագայն: Եւ սակայն իմացականութեան նշոյլ մ'էր որ անոնց կ'առաջնորդէր. լոյս մը որ կը սովորեցընէր իրենց այն՝ որ բոլոր իրենց կենաց վախճանն էր: Եւ վախճանը ինչ էր:

Ապագայ յաջորդութիւնը. կենաց ապաստանարան մը, բնակարան մը, որ ոչ միայն պաշտպանութիւն տայ մատուցող հասակի մը, այլ և միանգամայն սնունդ չնորհէ այն զաւկըներուն, որ աչքերնին բացած ժամանակ, չորս կողմը գերեզման մը միայն պիտի տեսնեն: Այսպէս բնութիւնն իրեն գործը, վախճանը ու դիտմունքը առաջ տանելու համար, իրեն անարգանք չէ սեպած չնչին միջատ մը իրեն օգնական առնելու, անոր ալ իրեն ընելու գործողութենէն մաս մը յանձնելու: Աշխարհք մինչդեռ մէկ կողմանէ կը բողբոջի, կը ծլի, կը կենդանանայ, միւս կողմանէ ալ հետզհետէ կը մեռնի. մեռած էակներն զինքը կ'ապականէին, եթէ անոնք վերցընողներ չգտնուէին: Բազմամարդ քաղաքացի մէջ, ոմն այս և ոմն այն գործողութեան որոշեալ է. մինչդեռ մէկը անոնց զարդուց ու գեղեցկութեան կը զբաղի, միւսը կը վերցնէ կը տանի բոլոր այն առարկաներն, որ անոր տգեղ և աղտոյի կերպարանք կրնան տալ: Իսկ այս միջատներն՝ ընդհանուր բնութեան գոր-

ծակատարներն են, ընդհանուր աշխարհքիս երեսին մաքրութեան զբաղած են: Կայ ապականեալ առարկայ մը. ահաւասիկ կը տեսնես որ ամէն դիէն կը հասնին անոնք որոնց գործը անիկայ վերցնել, անհետ ընելն է: Օղն է որ իբրեւ լրտես գրուած է ընդ մէջ առարկային և ենթակային. առջինին հոսանքներն երկրորդին ռնգունքները կը գրգռեն: Կը զգայ այն, ու կը փութայ իրեն պաշտօնը կատարելու:

Բայց դառնանք նորէն մեր գործունեայ միջատաց. միթէ այն գէշն, այն խլուրդին դիակը պարզ թաղէն է իրենց դիտմունքն ու վախճանը: Այս բանը ստուգելու համար հարկ է ամէն օր գիշաթաղներէ թաղուած դիակի մը փոսը յաճախել ու դիտել: Վրան շաբաթ մը չանցնիր, գէշը երբոր կը սկսի լուծուիլ ու մորթը փտտիլ, կը տեսնես որ գիշաթաղ մը կու գայ կը նստի փոսին վրայ. հողը քիչ մը կը փորէ պզտիկ լոր ծակ մը կը բանայ. յետոյ իրեն մերկ որովայնը մէջը կը խոթէ ու հաւկիթ կ'ածէ: Լմացընելէն ետքը, խնամքով ու զգուշութեամբ նորէն ծակը կը գոցէ, կը թռչի, կ'երթայ, անյայտ կ'ըլլայ:

Անոր ետեւէն ուրիշ մը կու գայ, ու առջինին բացած ծակին քովը ինքն ալ ծակ մը կը բանայ, իրեն հաւկիթները կ'ածէ, կ'երթայ, թերեւ ըսես որ խաբուի ու սխալմամբ առջինին հաւկիթներուն վրայ ածէ իր հաւկիթներն. անկարելի է. ձեռքով դրածի պէս գիտէ ու չվրիպիր. իր ընտանեաց մասնաւոր առանձին տեղ կը պատրաստէ որ ուրիշներու զաւկըներուն հետ չխառնուին և զիրար չգրկեն: Բաց 'ի ասկէ, իրենք ալ իրենց մէջ զիրար չեն զրկեր. ոչ երբէք գիշաթաղ մը ուրիշ յատուկ որսին վրայ կը յարձըկի իրեն զաւկըներուն կեանքը ապահովցնելու համար. թէպէտ և իրեն կազմուածքը անանկ է, որ կ'իմանայ ուր տեղ գէշ մը թաղուած է իրեն տեսակին ուրիշ միջատներէն:

Տասուերկու օրէն ետքը եղածն այս է: Թէ որ մէկը փոսը բանալու ըլլայ,

ճերմակ որդեր կը դանէ, որոնք եթէ բռնոր իրենց աճումը առած ըլլան, տասն ու հինկէ մինչև քսան գծաչափ երկայնութիւն կ'ունենան: Իրենց մարմնոյն իւրաքանչիւր օղին վրայ, մէկ մէկ նաւորնջագոյն բիծ մը կ'ըլլայ, չորս փշերով ցցուած: որոնք թերևս տեղափոխութեան կը ծառայեն կենդանւոյն, որոնք բնութեամբ այս հասակիս մէջ ամենողորմելի թաթիկներ ունին: Բայց իբր փոխարէն ալ, ամենազօրաւոր ու հատու ծնօտիկներ ունին. անանկ ամուր ինչպէս բուն հասակն առած գիշաթաղինն են: Իսկ իրենց շատակերութեանը հաւասար չկայ. այն կենդանւոյն՝ որուն մարմնոյն մէջ ծնած են, կէս մը փոտած ու նեխեալ մանրը անյազաբար կ'ուտեն, ոչ ջիղը կը նային և ոչ մորթը. այլ նաև պզտի ոսկորներն ալ կ'ուտեն, կը լմնցընեն: Քանի որ հետզհետէ կը մեծնան, կը հաստընան, ու մորթերնին ալ իրենց նեղ կու գայ, հետզհետէ կը փոխեն, մինչև որ գայ այն ժամանակը՝ որ հարսնուկի վիճակը անցնին: Այն ատեն իրենց կեանքը՝ լուսութիւն է, հանգիստ և անշարժութիւն:

Այս այլակերպութիւնը ապահով ճամբով կատարելու համար, կենդանւոյն կմալքին տակը կը պահուողտին, ու ձիգ կամ թէ ըսենք՝ ինչպէս յղկեալ, պատեանի մը մէջ կը պլլուին, ուր կը մնան մինչև այն օրը, որ գիշաթաղի կատարեալ հասակը պիտի առնուն: Ան ատեն իրենք իրենցմէ պատեաննին կը պատուեն, գետինը կը ծակեն, կ'ելլեն կը թռչին, ուրիշ գիշաթաղից հետ կը միանան, որ նորէն իրենց ծնողաց ըրածը իրենք ալ իրենց յաջորդաց համար ընեն. թէպէտ և ոչ իրենց ծնողաց ըրածը տեսած են կամ գաղափարը ունին և ոչ վերջը ըլլալիքը գիտեն: Բայց բնութեան մղմանը կը հետեին, որ անոնց նիւթական կենաց անմիջական պիտոյիցը առաջնորդ կ'ըլլայ, ու հարկաւորը կը սորվեցնէ:

Բայց ըսես որ երբեմն ալ վրիպին,

փոխանակ գէշը թաղելու, դուրս օդու մէջ ձգեն ու անանկ իրենց հաւկիթներն հոն ածեն և անհող թողուն. կարելի է: Իրենց առաջնորդողը կը սորվեցնէ անոնց, որ եթէ գիտէր թաղելու զգուշութիւնը չընեն, կարելի է որ իրենց ապագայ յաջորդներուն կեանքը ապահով ըլլայ: Բայց 'ի միւս բաղմամբ թիւ փտանգներէ, նոյն իսկ արեւ կրնայ գիտէր ցամքեցնել չորցնել. և ան ատեն անոր չորացեալ անսնունդ անդամները զո՞վ կարենան պիտի կերակրել. թող որ գիշաթաղը իրեն առաջին այլակերպութիւնները ստանալու համար, գիշերային մթութեան մը, խաւարչտին բնակարանի մը, խոնաւ տարեր մը պէտք ունի. իսկ արեւ անոր թուլատարր, փափկահիւս, կակուղ անդամները երկու վայրկեանի մէջ կը ցամքեցընէ, կը չորցընէ: Բայց մայրն որ անվրէպ նախ գիտէր թաղելու կը փութայ, արդեօք զայն դուրս թողլով հանդիպելու վրտանգները կը ճանչնայ, գիտէ կամ գաղափարն ունի: Անշուշտ ոչ. այլ ներքին ձայնի մը կը հնազանգի, և պէտք է որ նախ գիտէր թաղէ: Ահաւասիկ բնապատումի մը փորձը, որ ալ աւելի կը հասկըցընէ այս միջատիս բնազդումը:

Օր մը, մեր վերը պատմած հանգէսին նման, յուղարկաւորութեան մը կը հանդիպի. հետաքրքրութիւնը կը շարժի, կանկ կ'առնու, կ'ուզէ այս միջատաց խելացութեանն, ըսեմ, չափը փորձել: Կարճ ցից մը կ'առնու գետինը կը տնկէ, խլուրդն ալ գամբով ցցին վրայ կը հաստատէ: Գիշաթաղները կը փորեն, կը փորեն. խլուրդին տակը փոսը կը խորնայ: Անօգուտ տեղ. խլուրդը տեղէն չշարժիր, փոսին մէջ վար չիջնար. այլ օդուն մէջ առ կախեալ կը մնայ: Գլխաւորնին կ'ելլէ, չըջնա մը կ'ընէ խլուրդին չորս կողմը, կը հասկընայ արգելքը, կը մօտենայ ընկերներուն, ու որպէս հրաման տալով, ամէներ մէկէն ցցին չորս կողմը կը սկսին փորել: Յիցը տեղիք կու տայ, կ'իյնայ: Փոսը կը խոշորցնեն, ու ցիցը, խլուրդն ու գամբը, զամէնը միանգամայն փո-

սին մէջ կ'ամբիփեն, հողով կը ծածկեն:

Ձեռ ըսեր արդեօք որ փորձ, հմուտ ճարտարապետ մ'է որ իրենց կ'առաջնորդէ: Այդ հմուտ ճարտարապետը բնագորումն է:

Հետեւեալն ուրիշ անգամ:

Հ. Յ. Վ. ԻՍԱԿԵՐՏԵՆՅ

Ա Ղ Ա Ի Ն Ի

2

Հիմա որ Աղանի, հազարապետն ու իր աղջիկը քուն կ'ըլլան, յարմար ժամանակն է որ ընթերցողաց քանի մը տեղեկութիւններ տամ, որ անհրաժեշտ պէտք է գիտնան՝ այս ճշմարիտ պատմութիւնը լաւագոյն թափանցելու համար: Ինչուան հիմա ըսածներէս յայտնի եղաւ որ տէլլա Ռէպպիա հազարապետն, Օրսոյի հայրը, սպաննուած մեռեր էր. բայց Գորսիգայի սպանութիւնքը Գաղղիոյ մարդասպանութեանց չեն նմանիր, որ թիավարութենէ ազատած մարդիկ արծաթեղէններդ գողնալու համար՝ ապահովագոյն ճամբայ կը սեպեն գրեզ մեռցրնելը. հոն թշնամիներէն կը սպաննուի մարդ. բայց շատ աւթի մէջ կարելի չէ ըսելը թէ ինչ պատճառաւ թշնամի կ'ունենան Գորսիգայի: Շատ ազգատոհմեր կան որ հին ատենէ 'ի վեր զիրար կ'ատեն, և իրենց սկզբնական ատելութեան պատճառը բոլորովին անյայտ եղած է:

Տէլլա Ռէպպիա հազարապետին ազգատոհմը շատ մը ազգատոհմերու հետ ատելութիւն ունէր, բայց մասնաւորապէս Պարրիչինի ըսուածին հետ. և կ'ըսուէր թէ Ժ.Չ դարուն ամուսնութեան մը պատճառաւ գժտութիւն ծագելով մէջերնին, Պարրիչինի ցեղէն մէկը ըսպանութիւն ըրեր էր: Ուրիշներն ալ

կ'ըսէին թէ տէլլա Ռէպպիա ցեղէն էր սպաննողը. այսչափ միայն յայտնի է, որ աս երկու տանց մէջ արին թափուած էր: Սակայն արտաքոյ տեղոյն սովորութեան, ուրիշ սպանումներ առաջ չէին եկած ասկից. և պատճառն այն է, որ երկու ցեղերն ալ ճենովայի տէրութենէն միշտ հալածուած ըլլալով, երիտասարդներն օտար երկիր կը փախչէին և ազգատոհմերուն երեսփոխան չէր մնար: Անցեալ դարուն վերջերը՝ տէլլա Ռէպպիա ցեղէն մէկը, որ Նէպպոլոյ տէրութեան ծառայութեան մէջ պաշտօնակալ էր, խաղաբանի մը մէջ վէճ ունենալով ուրիշ գինուորականներու հետ, ասոնք շատ մը նախատական խօսքերէ զատ՝ Գորսիգայի այծարած կանչեցին զինքը: Պաշտօնակալը ձեռքը սուրին տարաւ. բայց իրեք հոգւոյ դէմ մինակ ըլլալով բանը շատ ձախորդ պիտի երթար, թէ որ ուրիշ խաղացող մը վրայ հասած չլլար և չպաշտպանէր զինքը՝ պոռալով: Ես ալ գորսիգայի եմ: Այս օտարականը Պարրիչինի ցեղէն էր, և չէր ճանչնար գիմացիներ: Երբոր իրարու հետ ճանչուորեցան, երկու կողմանէ ալ մեծամեծ քաղաքավարութիւններ և մշտնջենաւոր բարեկամութեան երդմունքներ եղան. որովհետեւ Գորսիգայիք իրենց երկրէն դուրս շուտով կը բարեկամանան իրարու հետ, իսկ իրենց կողմոյն մէջ բոլորովին հակառակն է: Ասոր ըստուգութիւնը նոյն պարագային մէջ ալ տեսնուեցաւ. տէլլա Ռէպպիան և Պարրիչինի մտերիմ բարեկամ մնացին իտալիոյ մէջ. իսկ Գորսիգա դառնալէն վերջը, շատ ցանցաւ կը տեսնուէին իրարու հետ, թէպէտ նոյն գեղը կը բնակէին. և մեռնելէն վերջը գիտցողները զուրցեցին որ հինգ վեց տարիէ 'ի վեր իրարու բարե չէին տուած: Իրենց զաւակներն ալ իրարմէ հեռու կեցան. Կիլիֆուչիոյ, Օրսոյի հայրը, զինուորական կենաց մէջ մտաւ. իսկ Կուխիչէ Պարրիչինի՝ փաստաբան եղաւ: Երբոր երկուքն ալ ընտանեաց գլուխ եղան, գրեթէ բնաւ չտեսնուեցան իրարու: